

BÖLÜM 2

OKUL YÖNETİCİLERİNİN YILMAZLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: İZMİR ÖRNEĞİ

Ömer YAHŞI¹

GİRİŞ

Okul liderliği, tüm paydaşlara fayda sağlayan ortak bir eğitim sistemi vizyonu oluşturmak için öğretmenlerin, öğrencilerin ve ebeveynlerin yeteneklerini ve becerilerini geliştirme sürecidir. Liderlik aynı zamanda böyle bir vizyonla ilişkili hedeflere ulaşmak için gereken çalışmaları içerir. Okul müdürünün gösterdiği yılmazlık seviyesi, okulun gelişimine yönelik çevresel stres faktörlerine etkili yanıtlar geliştirmek için çok önemlidir.

Psikolojik yılmazlık, İngilizcede “resilience ya da resiliency” olarak adlandırılmaktadır (Green, 2002). Türkçede kendini toparlama gücü (Terzi, 2006), psikolojik sağlamlık (Kararımak, 2006), yılmazlık (Öğülmüş, 2001) gibi farklı kelimelerle ifade edilmektedir. Bu çalışmada Öğülmüş’ün (2001) Türk alanyazına kazandırdığı yılmazlık kavramı kullanılacaktır.

Yılmazlık, bireyin zorlukların üstesinden gelmek, güçlenmek için enerjisini verimli kullanması (Patterson ve Kelleher, 2005) ve zorluklarla başa çıkarak, başarılı bir şekilde uyum sağlaması (Öz ve Bahadır-Yılmaz, 2009) olarak tanımlanmaktadır. Coutu (2002) yoğun stres ve değişime neden olan durumlarda sağlam ve istikrarlı bir şekilde durma yeteneği olarak tanımlamaktadır. Ancak Toland ve Carrigan (2011), yılmazlığın sadece stres ve baskı altında ortaya çıkan bir durum olmadığını, kişinin sıkıntı ve stresle etkili bir şekilde başa çıkma yeteneği olduğunu savunmaktadır. Başka bir deyişle, sadece bir kişinin karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmekle değil, aynı zamanda zor koşullara kolay, etkili, kararlı, başarılı ve sağlıklı bir şekilde dayanma yeteneği ile ilgilidir (Beltman, Mansfield ve Price, 2011). Yılmazlık tanımları incelendiğinde insanların yaşamları boyunca maruz kaldıkları stresli ve zor koşullara direnme veya uyum sağlama süreci olduğunu söylemek mümkündür. Conner (1998), yılmaz bireylerin özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır: olumlu, odaklanmış, esnek, örgütlü ve proaktif.

¹ Dr., İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü, oyahsi@gmail.com

olma, yenilikçi bir kişilik yapısıyla araştırmacı olma, arabulucu olma, girişimci olma. Bu rollerin yılmazlık düzeyini artırdığını söylemek mümkündür. Rees (2000) yılmazlık özelliğine sahip bireylerin iyi ilişkiler kurabilme, hedef belirleme, öngörülü olma gibi bazı özelliklere sahip olduğunu belirterek bu kişilerin oldukça etkili bir iletişim becerisine sahip olduğuna vurgu yapmaktadır. Yeniliklere açık bir yönetim anlayışının çağın eğitim anlayışına uygun bir yönetim şekli olduğu ve bu durumun öğretmen ve öğrencileri yaratıcı ve yenilikçi düşünmeye yönelteceği söylenebilir. Katılımcıların verdiği yanıtlara göre okul yöneticilerinin girişimci, anlayışlı, iş birlikçi ve demokratik bir yönetim anlayışıyla kurumlarına liderlik ettikleri ve öğretmen desteğinin sorunların çözümünde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Aynı amaç doğrultusunda yürütülen takım çalışmasının eğitim ve öğretim faaliyetlerinin niteliğini artırdığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. Altınkurt, Y. (2008). Öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*. 20, 129-142.
2. August, L., & Waltman, J. (2004). Culture, climate, and contribution: Career satisfaction among female faculty. *Research in Higher Education*, 45(2), 177-192.
3. Avey JB, Avolio BJ; Luthans F (2011) Experimentally analyzing the impact of leader positivity on follower positivity and performance. *The Leadership Quarterly* 22(2): 282-294.
4. Beltman, S., Mansfield, C. & Price, C. (2011) Thriving not just surviving: A review of research on teacher resilience. *Educational Research Review*, 6, 185-207.
5. Briggs, A. R., Morrison, M., & Coleman, M. (2012). Research methods in educational leadership and management. London: Sage Publications
6. Brunetti, G.J (2006). Resilience under fire: Perspectives on the work of unexperienced, inner city high school teachers in the United States. *Teaching and Teacher Education*, 22, 812-825.
7. Cooper C, Flint-Taylor J and Pearn M (2013) *Building resilience for success: A resource for managers and organizations*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
8. Coutu, D. L., (2002). How resilience works? *Harvard Business Review*, 80 (5), 46-56.
9. Creswell, J., & Clark, P. (2011). VL designing and conducting mixed methods research. (2. baskı). Los Angeles, CA: SAGE Publications
10. Day C (2005) Principals who sustain success: Making a difference in challenging circumstances. *International Journal of Leadership in Education* 8(4), 273-290.
11. Ekiz. D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık
12. Ellis, L. (1994). *Research methods in the social sciences*. Madison, WI: Brown & Benchmark.
13. Förster, C, Ducheck, S (2017). What makes leaders resilient? An exploratory interview study. *German Journal of Human Resource Management* 31 (4), 281-36.
14. Genç, S . (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2) , 227-243
15. Gooty J, Gavin M, Johnson PD (2009) In the eyes of the beholder: Transformational leadership,

- positive psychological capital, and performance. *Journal of Leadership Organizational Studies* 15(4): 353–367.
16. Gürgen, U. (2006). Yılmazlık ölçeği (YÖ): Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39 (2), 45- 74.
 17. Henderson, N., Milstein, M. M. (2003). *Resiliency in schools: Making it happen for students and educators*. Thousand Oaks, California: Corwin Press
 18. Jacobson, A. L., Engelbrecht, J. (2000). Parenting education needs and preferences of parents of young children. *Early Childhood Education Journal*, 28(2), 104-116
 19. Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (26), 129-142.
 20. King GA; Rothstein MG (2010) Resilience and leadership: The self-management of failure. İçinde Rothstein MG and Burke RJ (eds) *Self-Management and Leadership Development*. Cheltenham: Edward Elgar, ss. 361–394.
 21. McLarnon J; Rothstein M (2013) Development and initial validation of the workplace resilience inventory. *Journal of Personnel Psychology* 12(2): 63–73.
 22. Morrison, G.S. (2003). *Fundamentals of early childhood education*, upper saddle river; New Jersey, Columbus, Ohio
 23. Neuman, W. L. (1994). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
 24. Ong AD, Bergeman CS; Boker SM (2009) Resilience comes of age: Defining features in later adulthood. *Journal of Personality* 77(6): 1777–1804.
 25. Öğülmüş, S. (2001). *Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık*. I. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu: Nedenler ve Önleme Çalışmaları sempozyumu 29-30 Mart, Ankara.
 26. Öz, F., ve Bahadır-Yılmaz, E. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16 (3), 82-89.
 27. Patterson, J. H., Collins, L., & Abbott, G. (2004) A study of teacher resilience in urban schools. *Journal of Instructional Psychology*, 31(1), 3–11.
 28. Patterson, J. L. and Kelleher, P. (2005). *Resilient school leaders: Strategies for turning adversity into achievement*. Virginia: ASCD
 29. Rees, E.F. (2000). resiliency programming for adult offenders in georgia, *Education and Urban Society*, 32(2), s. 256
 30. Sarkar, M. and Fletcher D. (2014) Ordinary magic, extraordinary performance: Psychological resilience and thriving in high achievers. *Sport, Exercise, and Performance Psychology* 3(1): 46–60.
 31. Şimşek, H. (2017). Eğitim sisteminde öğretmen rolü ve öğretmenlik mesleği. *Pegem Atf İndeksi*, 251-275.
 32. Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi, İstanbul.
 33. Taylor, L., & Adelman, H. S. (2000). Connecting schools, families, and communities. *Professional School Counseling*, 3, 298-307.
 34. Toktamışoğlu, M. (2001). *Kot pantolonlu yönetici*. MediaCat Yayınları, Ankara.
 35. Toland, J. & Carrigan, D. (2011) Educational psychology and resilience: New concept, new opportunities. *School Psychology International* 32(1) 95–106.
 36. Waller MA (2001) Resilience in ecosystemic context: Evolution of the concept. *American Journal of Orthopsychiatry* 71(3): 290–297.
 37. Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.